

ПРАВО

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Бараи Є. Ю.

Навчально-науковий інститут права та масових комунікацій

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ УПРАВЛІННЯ ПЕНІТЕНЦІАРНОЮ СИСТЕМОЮ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню зарубіжного досвіду організаційно-правових форм управління пенітенціарною системою та можливостей його використання в Україні. Проаналізовано п'ять моделей управління пенітенціарною системою, що існують у світовій практиці.

Ключові слова: *пенітенціарна система, покарання, модель, тюремна служба, служба пробації, управління, підпорядкування, міністерство внутрішніх справ, міністерство юстиції.*

Одним із важливих напрямів діяльності Державної пенітенціарної служби України (далі – ДПтС України) є співробітництво з міжнародними організаціями, пенітенціарними відомствами, неурядовими фундаціями та інституціями зарубіжних країн, що передбачено статтею 5 Закону України “Про Державну кримінально-виконавчу службу України”. Зазначений напрям діяльності набув широкого поширення у практичній діяльності ДПтС України з огляду на визнання необхідності поглиблення євроінтеграційних і північно-східних процесів у всіх сферах нашої держави. Тим більше, що впровадження зарубіжного досвіду є однією зі складових міжнародної співпраці ДПтС України.

Джерельна база статті. Вагомі здобутки у розробку теоретико-прикладних засад управління у сфері виконання покарань внесли І. Г. Богатирьов, А. О. Галай, С. К. Гречанюк, С. В. Зливко, І. В. Іваньков, В. П. Петков, О. Б. Пташинський, М. М. Ребкало, А. Х. Степанюк, В. М. Трубников, І. В. Штанько, Д. В. Ягунов та багато інших вчених.

Відаючи належне роботам цих та інших вчених, слід визнати, що до теперішнього часу у вітчизняній науці не проводилося комплексного дослідження зарубіжного досвіду організаційно-правових форм управління пенітенціарною системою та можливостей його використання в Україні на сучасному етапі

реформування Державної кримінально-виконавчої служби.

Метою статті є здійснення аналізу зарубіжного досвіду організаційно-правових форм управління пенітенціарною системою та можливостей його використання в Україні.

Результати дослідження. Компаративістський аналіз зарубіжного досвіду реалізації організаційно-правових форм управління у сфері виконання покарань дозволив автору сформулювати позицію, що у світі існує декілька різних інституційних моделей систем виконання покарань. Залежно від приналежності системи виконання покарань до того або іншого державного відомства можна виділити п'ять моделей організації таких систем: 1) модель, при якій система виконання покарань повністю підзвітна міністерству внутрішніх справ або його еквіваленту; 2) модель, у якій система виконання покарань повністю управляється міністерством юстиції; 3) модель, при якій система виконання покарань знаходиться під управлінням об'єднаного міністерства юстиції і внутрішніх справ (поліції); 4) модель, при якій система виконання покарань знаходиться у віданні окремого державного департаменту, не підконтрольного ні міністерству юстиції, ні міністерству внутрішніх справ; 5) змішана модель, при якій різні види покарань або заходи процесуального примусу знаходяться у віданні різних відомств: пенітенціарні установи, в яких тримаються засуджені особи, знаходяться у віданні міністерства юстиції, а місця попереднього ув'язнення – у віданні міністерства внутрішніх справ.

З метою обґрунтування можливості використання зарубіжного досвіду управління у сфері виконання покарань в Україні розглянемо зазначені моделі більш детально.

Система виконання покарань, керована МВС. У ряді пострадянських країн, таких як Білорусь, Узбекистан і Туркменістан управління пенітенціарною системою повністю входить в повноваження МВС. У Білорусі і Туркменістані ці повноваження виконує Департамент виконання покарань, що підпорядковується безпосередньо міністру внутрішніх справ [8]. Така ситуація мала місце і в Україні до виведення Державного департаменту України з питань виконання покарань з підпорядкування Міністерству внутрішніх справ України у 1999 році [4]. В Узбекистані виконання покарань контролюється Головним управлінням виконання покарань (далі – ГУВП) при МВС Республіки Узбекистан. В Україні така ситуація мала місце до утворення у 1998 році на базі Головного управління виконання покарань Міністерства внутрішніх справ України Державного департаменту України з питань виконання покарань як центрального органу виконавчої влади [7]. Начальник ГУВП в Узбекистані одночасно посідає посаду заступника міністра внутрішніх справ. Примітно, що ці три країни колишнього Радянського Союзу (Білорусь, Узбекистан і Туркменістан) є згідно з даними організації Фрідом Хауз (Freedom House) одними з найрепресивнішими в світі [15]. Дана модель була успадкована від Радянського Союзу і також застосовувалася в інших колишніх республіках СРСР. Проте після розпаду Радянського Союзу уряди більшості цих країн відмовилися від неї на користь моделі, при якій управління пенітенціарною системою здійснюється міністерством юстиції. Передача повноважень з виконання покарань міністерству юстиції була здійснена у 1993 р. в Азербайджані і Естонії, у 1996 р. – в Молдові, у 1998 р. – в Росії; у 2000 р. – в Грузії, Латвії і Литві, у

2001 р. – у Вірменії, у 2003 р. – в Киргизькій Республіці [19, 6; 3, 13].

Щодо України, то з 11 липня 2007 р. [5] діяльність ДДУПВП (на даний час – ДПтС України) лише спрямовується і координується (курсив наш. – Є.Б.) Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції [6]. Як справедливо зазначається у спеціальній літературі з управління у сфері виконання покарань: “На сьогодні, відповідно до чинного законодавства, Державна кримінально-виконавча служба України є державною інституцією зі спеціальним статусом, яка здійснює правозастосовні та правоохоронні функції. Необхідно констатувати, що кримінально-виконавча служба України здійснює свою діяльність самостійно і не підпорядковується ані Міністерству внутрішніх справ України, ні Міністерству юстиції України, на необхідності якого наголошують багато політиків, правоохоронців, науковців” [2, 14].

Аналогічні реформи відбулися на початку 1990-х і в інших країнах колишнього соціалістичного табору, в яких виконанням покарань займалося міністерство внутрішніх справ, наприклад, у 1990 р. – в Болгарії, у 1991 р. – в Румунії, і у 1993 р. – в Албанії [19, 6].

Більш того, до недавнього часу система виконання покарань в Англії знаходилася в компетенції МВС (Home Office). Проте у 2007 р. функції по виконанню покарань були передані новоствореному міністерству юстиції.

Разом із тим, у ряді демократичних країн деякі органи виконання покарань підзвітні міністру внутрішніх справ. Так, наприклад, в Канаді компетенція по виконанню покарань розділена між федеральним урядом і урядами окремих провінцій. Усі покарання, пов’язані з позбавленням волі на строк, що перевищує два роки, виконуються Виправною службою Канади, федеральним агентством, підзвітним міністру державної безпеки (Minister of Public Safety), канадському аналогу міністра внутрішніх справ. На рівні ж провінцій управління виправними установами може знаходитися в компетенції або провінційного міністерства юстиції, як, наприклад, в провінціях Ньюфаундленд і Лабрадор, Нунавут, Нова Шотландія, Північно-західні Території і Юкон, або міністерства, що відповідає за охорону правопорядку, іншими словами провінційного міністерства внутрішніх справ, як, наприклад, в провінціях Квебек і Онтаріо [10].

В іншій колишній британській колонії Австралії всі пенітенціарні установи знаходяться в юрисдикції окремих штатів (всього сім). Так само як і в Канаді, управління тюрмами може знаходитися як в компетенції міністерства юстиції, як, наприклад, у Вікторії, так і в компетенції поліцейського відомства, як, наприклад в Квінсленді. Там цю функцію виконує Міністерство Поліції і Виправної Служби (Office of the Minister for Police and Corrective Services).

Слід зазначити, проте, що в Канаді, Австралії та інших колишніх британських колоніях, на відміну від країн колишнього Радянського Союзу, міністрами внутрішніх справ є не поліцейські чини, а професійні політики і члени Парламенту, що, поза сумнівом, впливає на методи управління і контролю за пенітенціарними установами, пом’якшує їх надмірну мілітаризованість і каральний характер режиму в пенітенціарних установах. Крім того, різні підрозділи таких міністерств часто організовані на автономних началах, не зв’язані жорсткою вертикаллю

підпорядкування, а міністр не має повноважень втручатися в безпосередню роботу поліції, тюремних структур, інших служб. Враховуючи, що традиційно системи кримінального правосуддя в цих країнах мають багато загального з Англією, не виключено, що з часом і в них можуть бути здійснені реформи, пов'язані з організацією окремого міністерства юстиції, в компетенції якого знаходиться і пенітенціарна служба.

Міністерство внутрішніх справ відповідає за виконання покарань також в одній країні Європи (Іспанії), у багатьох країнах Африки (Ангола, Габон, Гамбія, Єгипет, Замбія, Кенія, Малаві, Намібія, Нігерія, Судан, Танзанія, Руанда), Латинської Америки (Беліз, Болівія, Гватемала, Гондурас, Мексика, Нікарагуа, Уругвай, Еквадор), Азії (Бангладеш, В'єтнам, Індія, Камбоджа, Лаос, Північна Корея, Сінгапур) і практично у всіх країнах Близького Сходу (Ізраїль, Йорданія, Ємен, Катар, Кувейт, Ліван, Саудівська Аравія, Сирія, Об'єднані Арабські Емірати, Оман) [14].

Слід також відзначити, що в деяких країнах служба пробації відокремлена від пенітенціарної системи і підзвітна не міністерству внутрішніх справ, а абсолютно іншому державному відомству або недержавному агентству. Так, наприклад, в Сінгапурі служба пробації знаходиться під управлінням Міністерства суспільного розвитку і спорту (Ministry of Community Development and Sports) [9, с. 64].

Пенітенціарна система, керована міністерством юстиції. Дана модель є найпоширенішою інституційною моделлю організації системи виконання покарань в європейських та інших демократичних країнах. Окрім вищезгаданих пострадянських країн дана модель використовується майже у всіх країнах Європи (Австрія, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Угорщина, Німеччина, Греція, Данія, Ісландія, Італія, Люксембург, Македонія, Нідерланди, Португалія, Сербія, Словаччина, Словенія, Франція, Фінляндія, Чехія, Швеція), деяких країнах Північної і Латинської Америки (Аргентина, Бразилія, Колумбія, Коста-Рика, Перу, Чилі), Азії (Афганістан, Пакистан, Тайвань, Таїланд, Туреччина, Шрі-Ланка, Південна Корея, Японія), а також багатьох країнах Африки (Бенін, Кот-д'Івуар, Буркіна-Фасо, Гвінея Біссау, Демократична Республіка Конго, Кабо-Верде, Камерун, Конго, Лесото, Ліберія, Лівія, Мавританія, Мадагаскар, Малі, Мозамбік, Марокко, Нігер, Свазіленд, Сенегал, Того, Туніс, Центральна Африканська Республіка, Чад, Екваторіальна Гвінея).

З метою керівництва пенітенціарною системою у складі міністерства юстиції утворюється спеціальний департамент, напряму підзвітний міністру юстиції. У різних країнах існують різні назви даного державного органу: Федеральна служба виконання покарань у Росії; Агентство з кримінальних покарань у Фінляндії; Центральний Комітет Тюремної Служби у Польщі; Національне Агентство Виправних Установ (далі – НАВУ) у Нідерландах.

Структура і організація служби виконання покарань також може варіюватися від країни до країни. Наприклад, у Фінляндії Агентство з кримінальних покарань, очолюване Генеральним Директором, складається з двох служб: служби пробації і тюремної служби. Перша – займається виконанням громадських санкцій, у тому числі наглядом за умовно засудженими неповнолітніми, виконанням покарання у виді громадських робіт, наглядом за умовно-достроково звільненими особами та інших покарань, не пов'язаних з позбавленням волі. Друга – займається виконанням вироків,

пов'язаних з позбавленням волі, а також утриманням під вартою арештованих обвинувачених до вироку суду [1, с. 181].

У Нідерландах НАВУ очолюється Генеральним Директором і йому надано певний ступінь свободи в реалізації виправних програм і політики Агентства. НАВУ щорічно звітує перед Міністерством юстиції і обговорює бюджет, цілі і завдання, які повинні бути виконані наступного року. Робота НАВУ відображається в щорічних планах і звітах. Структурно НАВУ складається з чотирьох основних відділів: а) відділ тюремної служби; б) відділ ювенальних установ; в) відділ клінік-тюрем; г) спеціальний відділ. До компетенції відділу тюремної служби входить управління слідчими ізоляторами, а також всіма видами тюрем, які варіюються від тюрем з максимальним режимом охорони, напіввідкритих тюрем і до відкритих тюрем. Відділ ювенальних установ відповідає за адміністрування виправних центрів для неповнолітніх. Відділ клінік-тюрем керує спеціальними медичними центрами для осіб, які вчинили суспільно небезпечні діяння і визнані повністю або частково недієздатними [12]. Примітно, що хоча бюджетні кошти в Нідерландах на службу пробації виділяються Міністерством юстиції, самі програми здійснюються трьома недержавними агентствами: відділом пробації Армії Порятунку, який, в основному, працює з бездомними людьми і неповнолітніми; Організацією із захисту психічного здоров'я, що працює з людьми, які страждають від алкогольної і наркотичної залежності; а також Національною Службою Пробації, яка налічує понад 60 офісів від 11 до 15 службовців у кожному. Розподілом бюджетних засобів і координацією цих агентств займається Голландський Фонд з Пробації [18, с. 35].

Подібний поділ служби пробації і системи виконання покарань, пов'язаних з позбавленням волі, застосовувався до 1973 р. у Данії. Із 1951 по 1973 рр. у Данії функції служби пробації виконувала недержавна організація – Датське товариство соціального забезпечення (Danish Welfare Society), що здійснювала цю діяльність за рахунок приватних пожертвувань [17]. У 1973 р. служба пробації повністю перейшла до компетенції Міністерства юстиції Данії. Основними причинами цієї реформи було, по-перше, перевага того, що виконання всіх покарань здійснюється одним і тим же міністерством, а по-друге, те, що приватних пожертвувань вже не вистачало для реалізації програм пробації [17].

Пенітенціарна система, керована об'єднаним міністерством юстиції і внутрішніх справ. Так склалося, що в деяких країнах немає роздільних міністерств внутрішніх справ (поліції) і юстиції. Іншими словами, в цих країнах одне державне відомство виконує функції як міністерства юстиції, так і міністерства внутрішніх справ. Дана модель використовується в таких країнах, як, наприклад Андорра, Венесуела, Мальта, Норвегія [16], Панама, Сальвадор, Сурінам і Швейцарія [14]. Відсутність окремих міністерств юстиції і поліції може пояснюватися рядом причин, у тому числі відносною нечисленністю населення цих країн, окрім Венесуели.

Система виконання покарань, керована незалежним державним органом. На фоні переважної більшості країн світу, в яких система виконання покарань підзвітна або міністерству юстиції, або міністерству внутрішніх справ, зустрічаються край рідкі випадки, коли система виконання покарань знаходиться у віданні незалежного державного органу, підзвітного напряму главі уряду або держави. Серед таких країн

можна назвати Південно-Африканську Республіку і Україну.

До початку 1990-х років виправна система Південної Африки знаходилася під контролем Міністерства юстиції [11]. Проте реформи на початку 1990-х років відділили пенітенціарну службу від Міністерства юстиції і передали функції контролю за виконанням покарань до компетенції нового Департаменту виправної служби (Department of Correctional Services). Одночасно з цим держава ввела концепцію виправлення деяких категорій злочинців поза межами пенітенціарної системи за допомогою суспільного контролю. Ця реформа розглядалася як більш ефективна модель витрачання бюджетних засобів і як відповідь на перенаселення тюрем. Протягом перших років роботи нового Департаменту виправної служби пенітенціарна система зазнала наступних істотних змін: змінився склад працівників пенітенціарної системи і управління, зокрема збільшилося представництво чорношкірого населення; відбулася демілітаризація пенітенціарної системи; були запроваджені інститути незалежного контролю за Департаментом виправної служби, наприклад, була створена посада судді-інспектора. Уявляється, що одним із чинників передачі тюремної системи з компетенції міністерства юстиції і створення нового цивільного Департаменту виправної служби є спроба нового Південно-Африканського уряду скасувати стару модель пенітенціарної системи, яка виконувала каральні функції проти чорношкірого населення країни в період апартеїду. При цьому, поспішна заміна старих кадрів на нових працівників не супроводжувалася належною підготовкою нових співробітників, а демілітаризація була помилково розцінена новими працівниками як відмова від дисципліни. Це, у свою чергу, негативно відобразилося на ефективності роботи незалежного департаменту в перші роки його існування [13].

Змішана модель системи виконання покарань і тримання під вартою (у попередньому ув'язненні). У деяких країнах застосовується змішана модель організації системи виконання покарань і тримання під вартою (у попередньому ув'язненні). Одним із варіантів такої моделі є система, при якій функції управління установами, в яких тримаються ув'язнені під варту, поділяються між різними міністерствами. Так, наприклад, в Китаї та Іраку до компетенції Міністерства юстиції входить управління пенітенціарними установами, в яких тримаються засуджені особи, тоді як Міністерство внутрішніх справ відповідає за тримання осіб, ув'язнених під варту на етапі попереднього розслідування і суду. До цієї групи країн також входить і Казахстан, оскільки частина місць попереднього ув'язнення – ізолятори тимчасового тримання – знаходяться під контролем МВС, а решта – слідчі ізолятори разом із пенітенціарними установами – в Міністерстві юстиції [14]. Крім того, Слідчий ізолятор Комітету національної безпеки (КНБ) в Казахстані так і не був переданий в Міністерство юстиції, що говорить про незавершеність організаційної реформи пенітенціарної служби в Казахстані.

Враховуючи вищевикладений матеріал (відповідну зарубіжну практику) і керуючись принципом доцільності, вважаємо, що у напрямі удосконалення діяльності правоохоронних органів щодо розкриття злочинів минулих років пропонуємо розглянути можливість відокремлення слідчих ізоляторів від ДПтС України і приєднання їх до МВС. У зв'язку з тим, що вивчення цього питання не входить у предмет нашого дослідження, ми не будемо наводити вагомні аргументи на користь

цього кроку. Зазначимо лише одне: основним завданням ДПтС України є реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань. А діяльність слідчих ізоляторів спрямована на утримання осіб, стосовно яких обрано запобіжний захід у виді тримання під вартою, що є по суті засобом для здійснення іншої функції, притаманній органам внутрішніх справ – досудове слідство. З цього приводу нами вивчалась думка оперативних працівників щодо сприйняття пропозиції перепідпорядкувати слідчі ізолятори МВС; серед опитаних 54% висловились позитивно, 28% – негативно і 20% вагались з відповіддю. Отримані дані свідчать про те, що така думка має право на існування.

За результатами дослідження доходимо до наступних **висновків**: 1. Європейські країни надають нам приклади майже усіх моделей державного управління пенітенціарними системами, хоч не можна не відзначити, що переважна більшість країн віддали в'язниці до відання міністерств юстиції. Проте не можна також не сказати, що в'язничні адміністрації країн, які належать до цієї моделі, мають набагато більше автономії у порівнянні з іншими структурними частинами міністерств юстиції. Отже, сказати, що, начебто, усі країни зробили крок до підпорядкування пенітенціарних установ міністерства юстиції, не можна. У кожній країні є своя кількість населення, особливості адміністративно-територіального устрою, правові традиції, особливості судової системи. 2. З погляду організаційно-функціональної структури державного управління пенітенціарною системою Україна до недавнього часу була унікальним винятком з усієї пострадянської практики. Унікальність вітчизняної ситуації полягає у тому, що в'язниця є специфічним за своєю природою соціальним інститутом та публічною агенцією, що і обумовлює необхідність функціонування окремого, а головне – автономного відомства, діяльність якого була б спрямована на вирішення дуже й дуже важливих для суспільства завдань. Тому, якщо врахувати обсяг робіт, виконуваних при реалізації цих функцій, то стає зрозумілим, що мова може йти лише про автономне відомство.

Використані джерела:

1. Гусева С.И. Пенитенциарная система Финляндии / С. И. Гусева // Человек: преступление и наказание. – 2009. – № 1. – С. 181-185.
2. Діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України: адміністративно-правовий аспект : навч. посіб / ред. колегія: В.П. Петков (голова) та ін. – К. : КНТ, 2011. – 648 с.
3. Оценка состояния пенитенциарной системы Кыргызской Республики. – Бишкек, 2006. – 108 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.osce.org/documents/cib/2007/05/24461_ru.pdf
4. Про виведення Державного департаменту України з питань виконання покарань з підпорядкування Міністерству внутрішніх справ України: Указ Президента України від 12 березня 1999 року № 248/99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=248%2F99>
5. Про затвердження Положення про Державний департамент України з питань виконання покарань: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 року № 916 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=827%2F98>
6. Про затвердження Положення про Державну пенітенціарну службу України: Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 394/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=394%2F2011>

7. Про утворення Державного департаменту України з питань виконання покарань: Указ Президента України від 22 квітня 1998 року № 344/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=344%2F98>
8. Структура Министерства внутренних дел Республики Беларусь: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvd.gov.by/ru/main.aspx?guid=1071>
9. Chomil Kamal. The Probation Service in Singapore: UNAFEI Resource Material Series. – № 67. – Р. 61-74 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDF_rms/no67/04_Ms.Kamal__p61-p74.pdf
10. Correctional Service Canada / Офіційний сайт Виправної Служби Канади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csc-scc.gc.ca/text/lins-eng.shtml>
11. Correctional Services. Department Correctional Services Republic of South Africa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www-dcs.pwv.gov.za/>
12. Department of Justice, National Agency of Correctional Institutions, Prisons, Detention Centers, Correctional Institutions for Juvenile Offenders, and Custodial Clinics and Forensic Psychiatric Hospitals in the Netherlands. – Hague, 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dji.nl/hipe/uploads/071015133232/Corporate_brochure_engels.pdf
13. History of Transformation of Correctional System in South Africa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www-dcs.pwv.gov.za/>
14. King's College London, International Centre for Prison Studies, World Prison Brief [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kcl.ac.uk/depsta/law/research/icps/worldbrief/index.php?search=T>
15. Map of Freedom in the World, 2008 edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=363&year=2008>
16. Ministry of Justice and the Police [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.regjeringen.no/en/dep/jd/About-the-Ministry-of-Justice-and-the-Po/Organization/Departments.html?id=490>
17. Probation Service Systems in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kriminalforsorgen.dk/>
18. Tak P.J.P. The Dutch criminal justice system: Organization and operation. 2nd ed. Boom Juridische uitgevers, 2003.
19. Walmsley R. Further Developments in the Prison Systems of Central and Eastern Europe. – Helsinki, 2003. – 556 p.

Бараш Е. Е. Зарубежный опыт организационно-правовых форм управления пенитенциарной системой и возможности его использования в Украине

Статья посвящена исследованию зарубежного опыта организационно-правовых форм управления пенитенциарной системой и возможностей его использования в Украине. Проанализированы пять моделей управления пенитенциарной системой, существующие в мировой практике.

Ключевые слова: пенитенциарная система, наказание, модель, тюремная служба, служба probation, управление, подчинение, министерство внутренних дел, министерство юстиции.

Barash E. E. Foreign experience of organizational and law forms of management by the penal system and possibilities of its use in Ukraine

The article is dedicated to research of foreign experience of organizational and law forms of management by the penal system and possibilities of its use in Ukraine. Five world spread penal system management models are analyzed.

Key words: penal system, punishment, model, Prison Service, Probation Service, management, subordination, Ministry of Internal Affairs, Ministry of Justice.